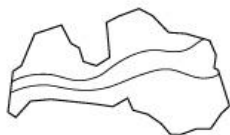

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

ESF projekts "Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana " (Nr.7.3.1.0/16/I/001)

Darba aizsardzības pamatprincipi un aktualitātes. Droša un veselīga uzvedība

Dace Jakimova
Darba drošības un vides veselības institūts,
Rīgas Stradiņa universitāte

Gandrīz noticis nelaimes gadījums – no teorijas uz PRAKSI

GNNG izmeklēšanas teorētiskais pamats

- Gandrīz notikuši nelaimes gadījumi - tās ir situācijās vai prakse, kuras apstākļu sakritības dēļ neradīja cietušos, bet tie varēja būt/būs (“paveicās...”)
 - » *Svarīgi – GNNG var būt gan **notikuši notikumi** (piemēram, nokritis ķieģelis), gan **bīstama «darba prakse»** (piemēram, drošības slēdža nenobloķēšana, neapstāšanās pie STOP zīmes, IAL nelietošana, ķīmisko vielu nepareiza glabāšana u.c.)*
- **Atkārtoti GNNG vienmēr noved pie «īsta nelaimes gadījuma» (aisberga princips)**

Kas ir GNNG?

- GNNG - neplānots notikums, kas neradīja traumu, slimību vai veselības zaudējumu, bet tas bija iespējams

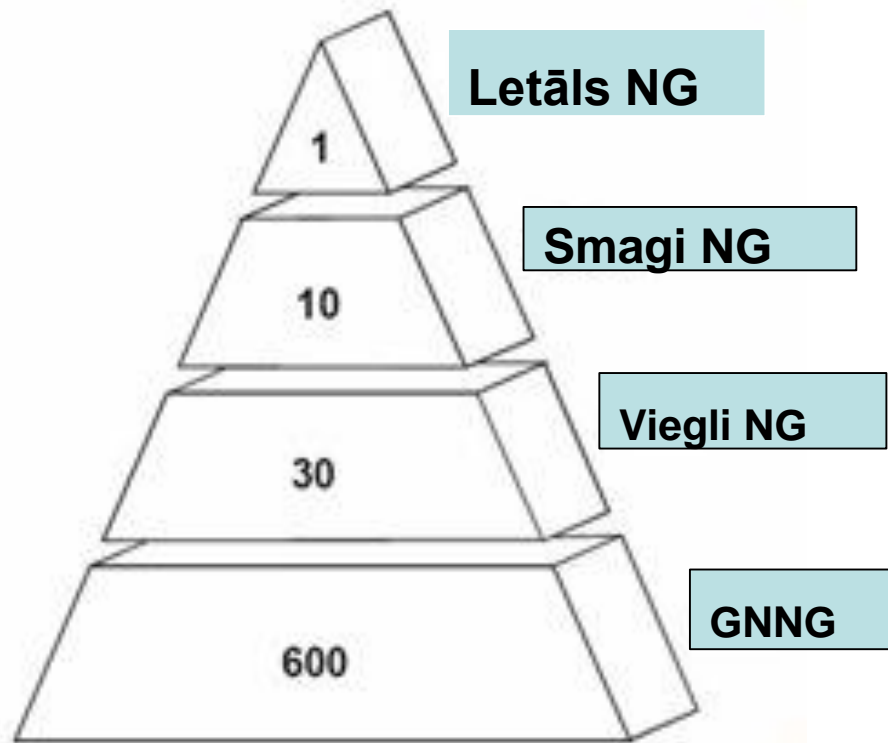
- GNNG – reālu nelaimes gadījumu «vēstnesis»

https://oshwiki.eu/wiki/Near_misses#Definition_of_near_misses

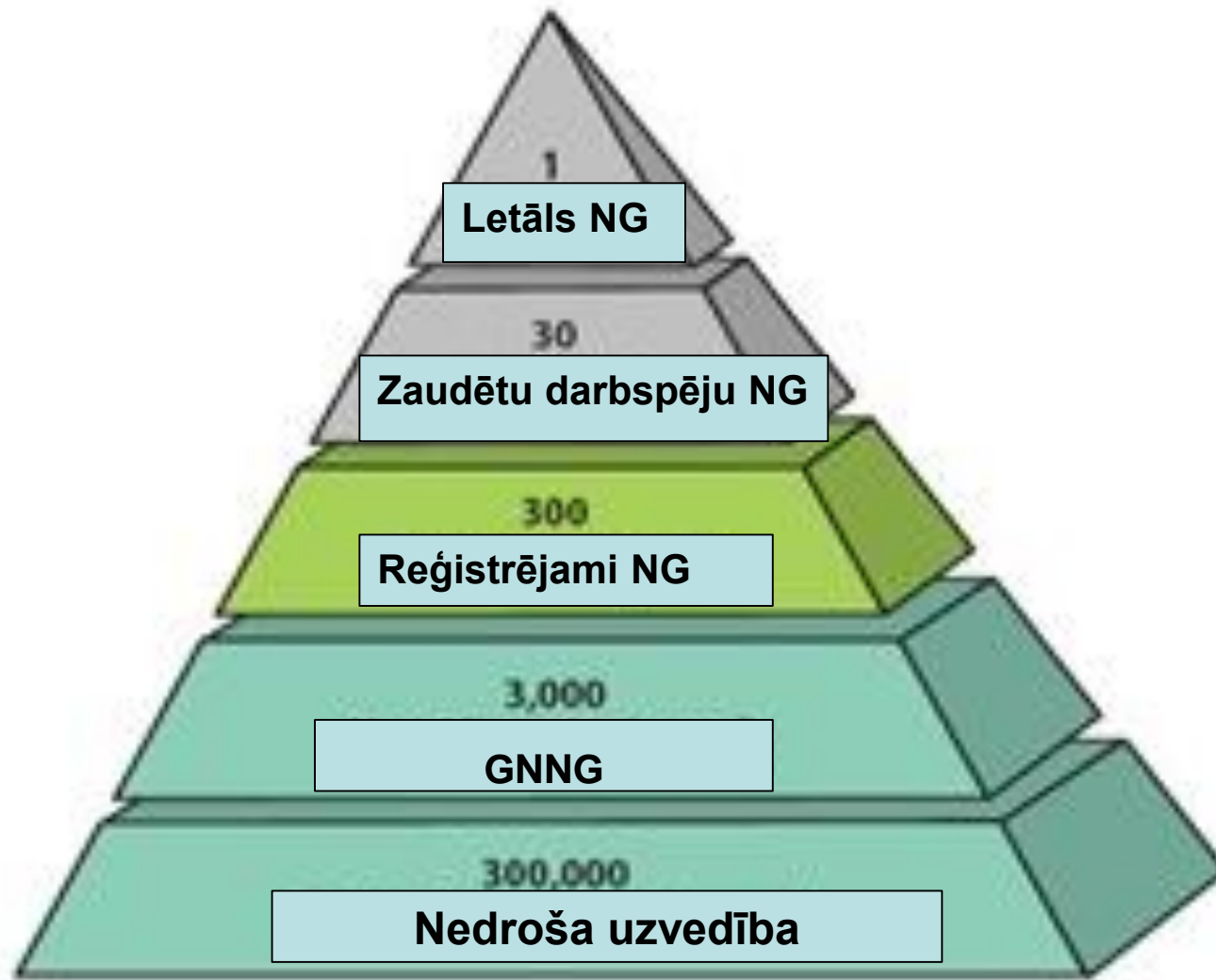
«Aisberga teorija»

Heinrich, H.W., 'Industrial accident prevention: A scientific approach', McGraw-Hill, New York, 1931

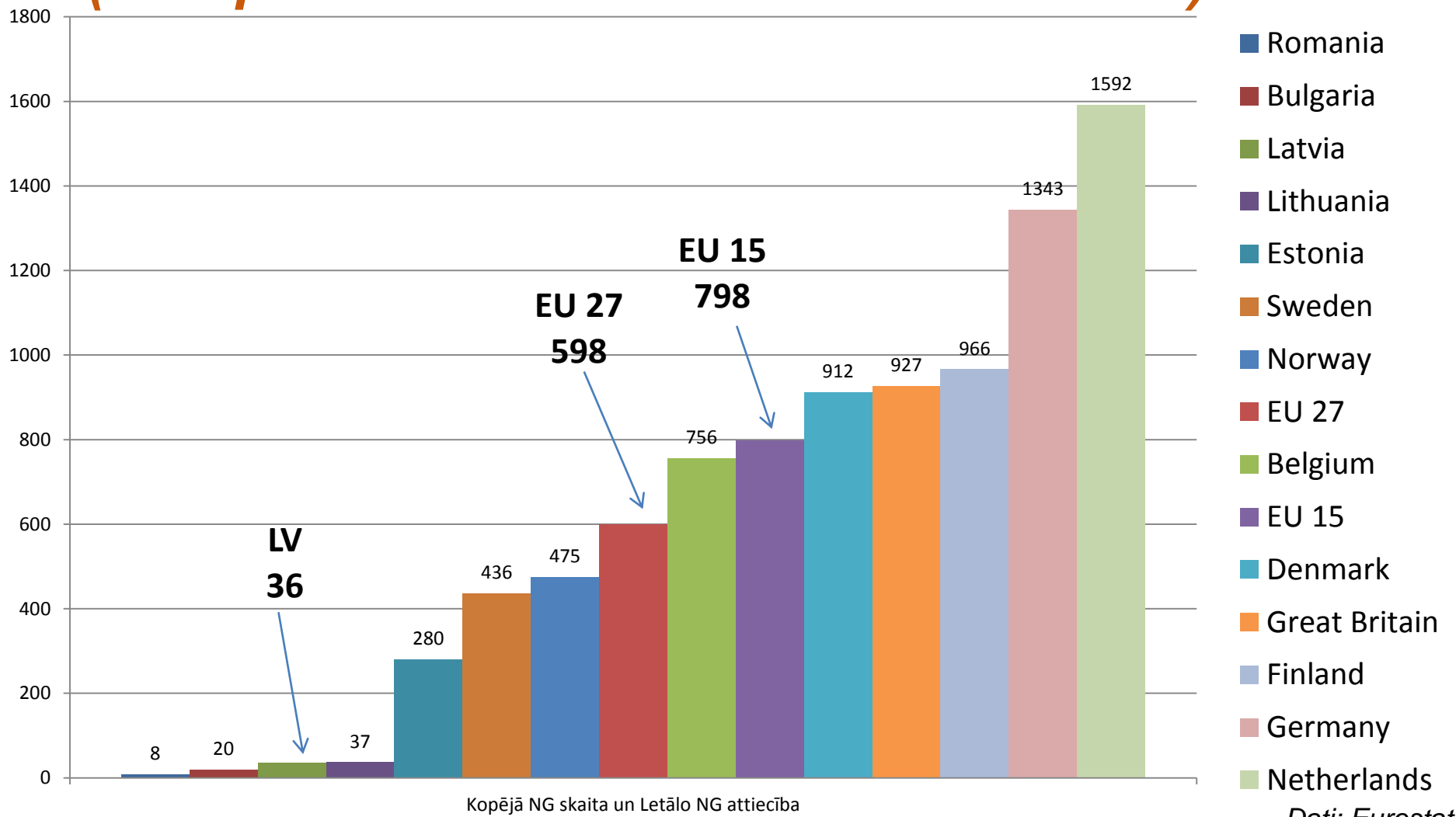

Frank E. Bird Jr., 1969

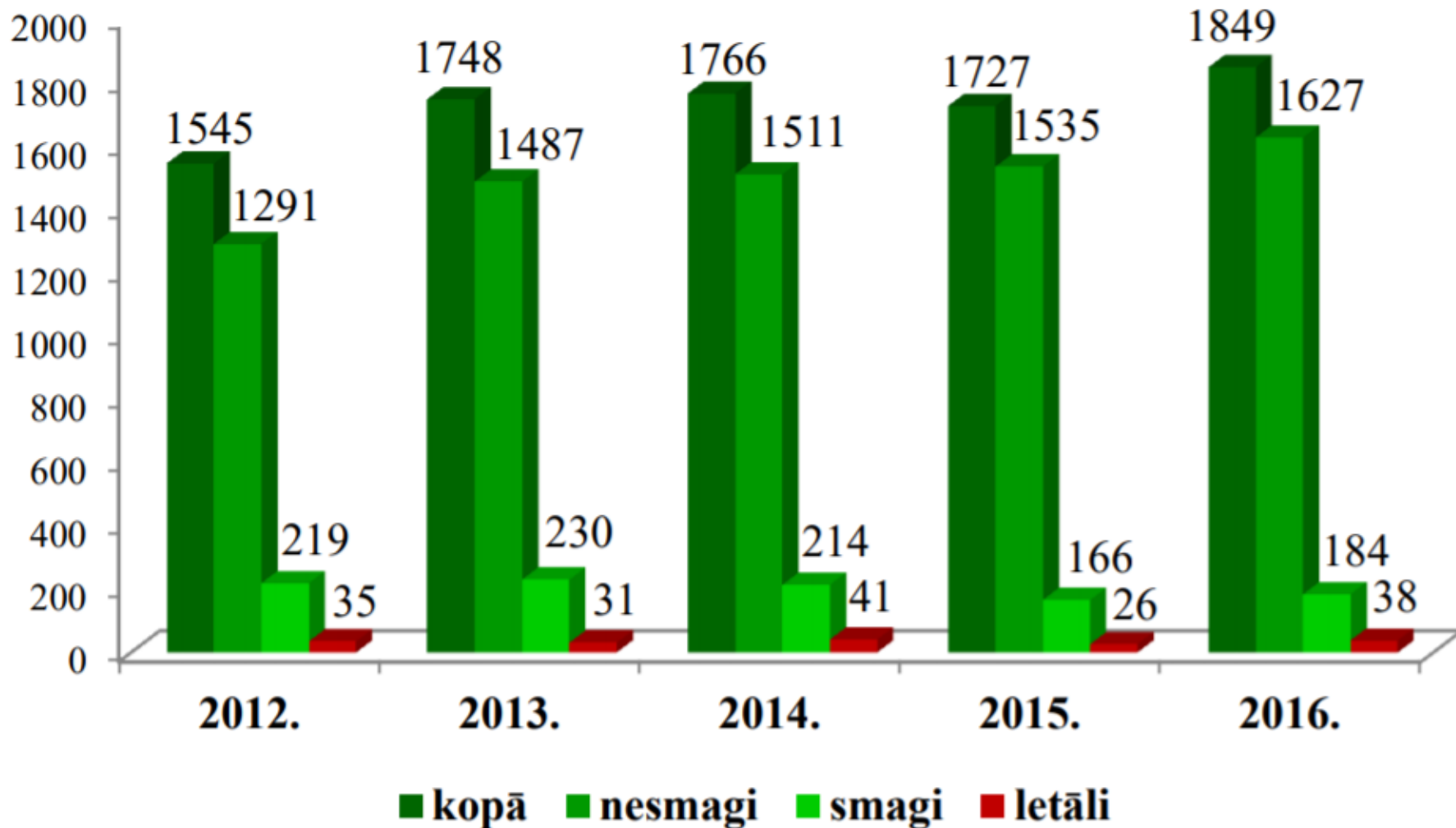

ConocoPhillips Marine, 2003

Kopējā reģistrēto nelaimes gadījumu un letālo nelaimes gadījumu proporcija ES (cik «parasto NG ir uz vienu letālo NG?»)

Nelaiemes gadījumu darbā skaita dinamika (2012.-2016.)

Kāpēc jāizmeklē Nelaiemes gadījumi?

- Nelaiemes gadījumiem (*accidents*) un gandrīz notikušiem nelaimes gadījumiem (*incidents, near-miss, dangerous occurrence*) **VIENMĒR IR CĒLONIS**
- **NG izmeklēšanā svarīgi ir nevis «kurš», bet «kāpēc»?**
- Atsevišķās valstīs uzskata, ka termina «nelaiemes gadījums» lietošana nav pareiza, jo tas pieļauj nejaušības (likteņa) elementu notikušajā – parasti tomēr var atrast NG cēloni, tāvad – to novērst!
- Nelaiemes gadījumi ir arī **akūtas arodslimības** (piemēram, saindēšanās, muguras traumas u.c.) – bieži netiek attiecīgi izmeklētas un reģistrētas

Nelaiemes gadījumu izmeklēšanas teorētiskais pamats

- NG iemesli – 3 svarīgākie fakti:
 - » Nelaiemes gadījumi / GNNG tiek IZRAISĪTI
 - » Nelaiemes gadījumi / GNNG var tikt NOVĒRSTI, ja tiek novērsti cēloņi
 - » Ja cēloņi netiks novērsti, Nelaiemes gadījumi / GNNG ATKĀRTOSIES
- Parasti jebkuram NG / GNNG ir vismaz 4-5 cēloņi (priekšnosacījumi)

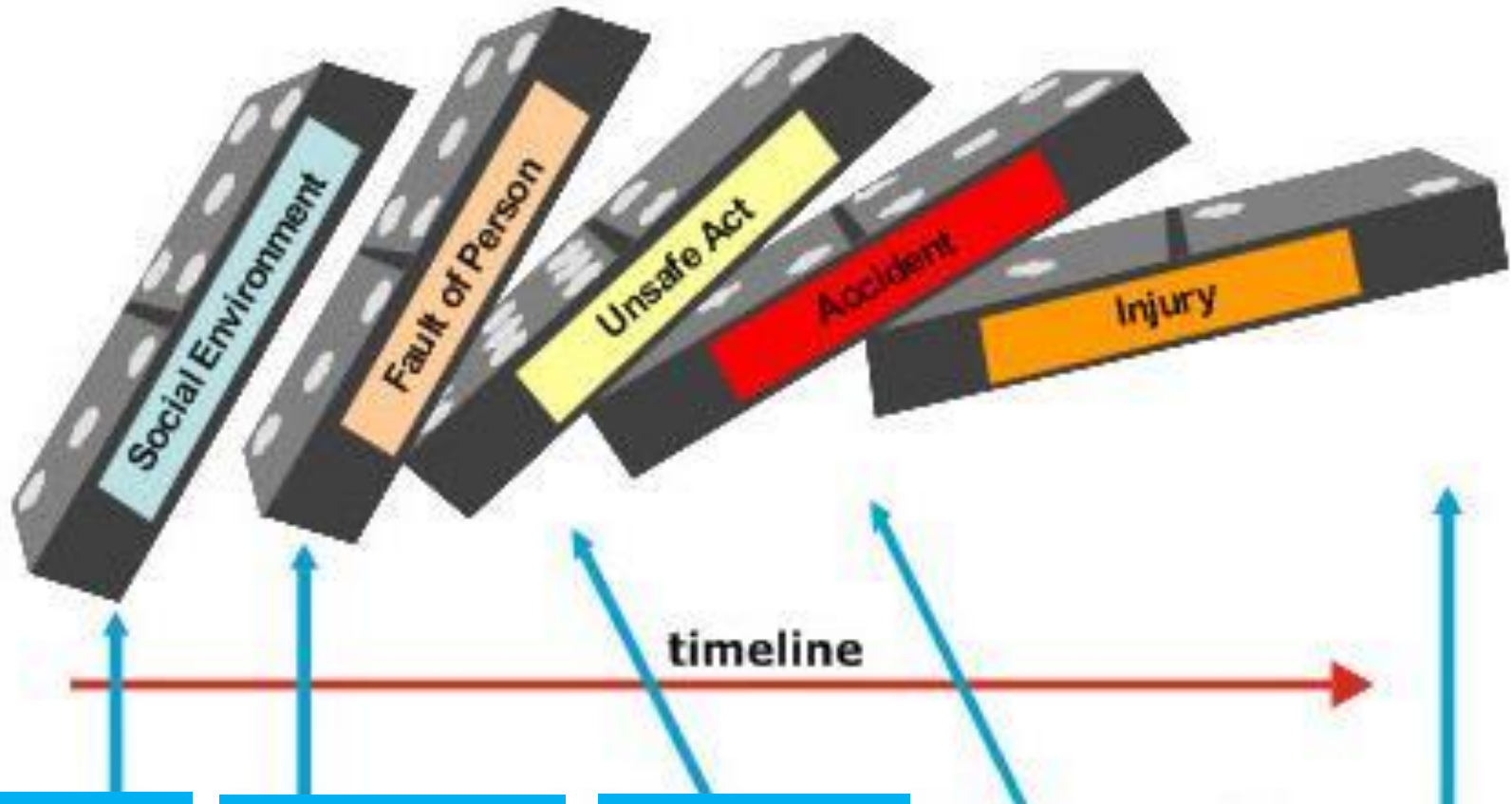
Nelaiemes gadījumu un GNNG izmeklēšanas metodes

- NG izmeklēšanas metodes ir ļoti dažādas – no ļoti vienkāršām līdz ārkārtīgi sarežģītām, piemēram:
 - Viena no vienkāršākajām - *Heinriha domino teorija*
 - *Virkne citu: Cilvēka kļūdu teorija, Notikumu ķēžu teorija u.c.*
 - Viena no pašām sarežģītākajām – «Management Oversight Risk Tree» (MORT) (apmēram 1500 dažādu analizējamo parametru)
 - Daudzas citas teorijas...

Domino teorija

Heinrich, H.W., 1931

88% nedroša cilvēku rīcība
10% darba vides problēmas
2% grūti novēršami NG («Dieva rīcība»)

Apkārtējā
vide un
iedzimtas
uzvedības
problēmas

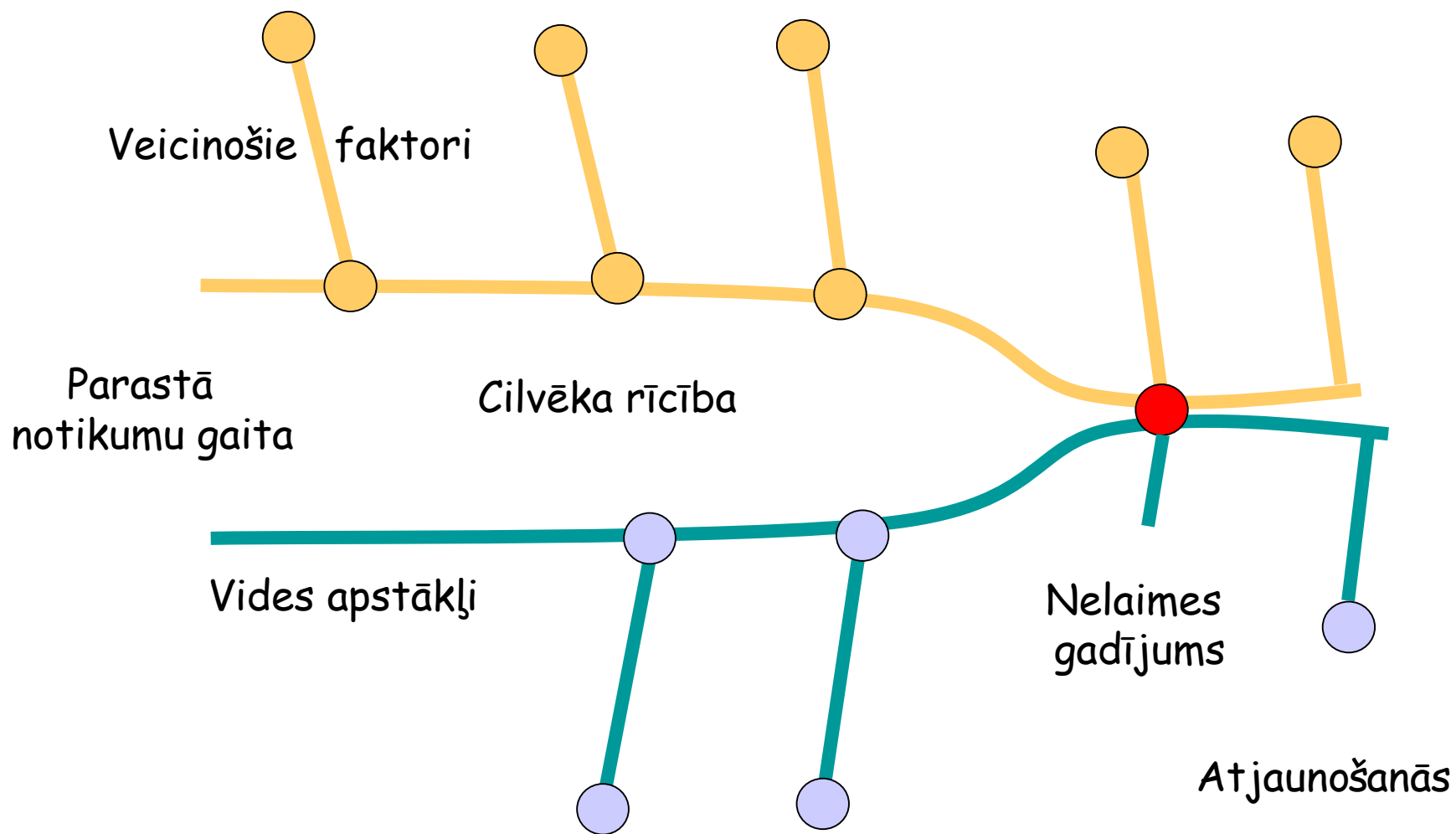
Cilvēka
kļūda,
neuzmanība

Nedroša
rīcība vai
nedroši
apstākļi

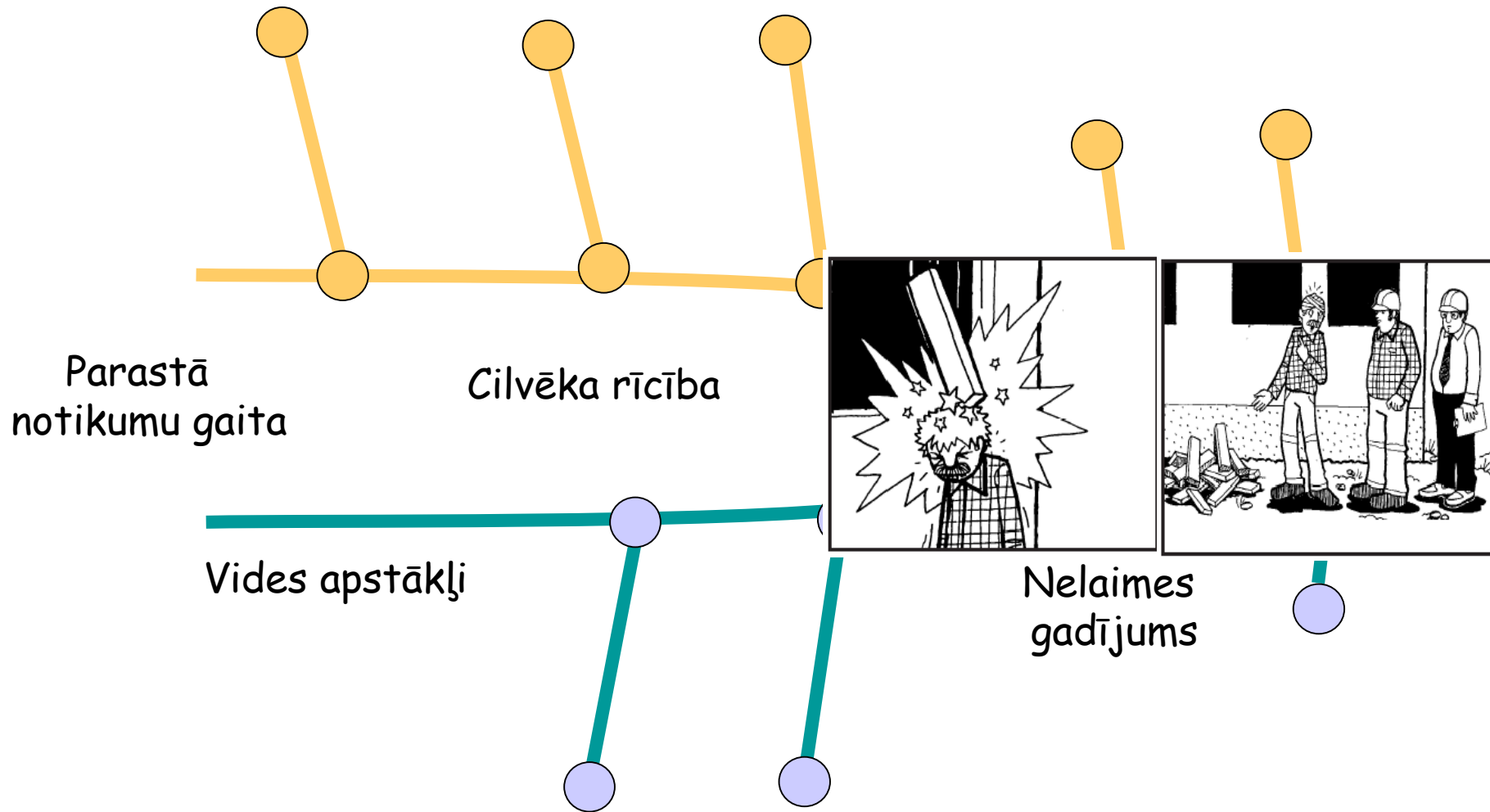
Nelaimes
gadījums

Sekas
veselībai

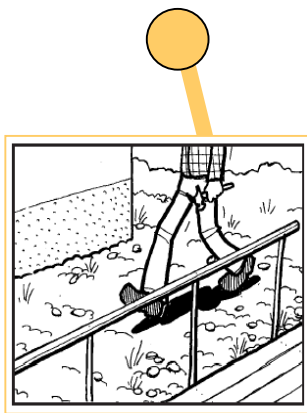
Notikumu ķēžu teorija

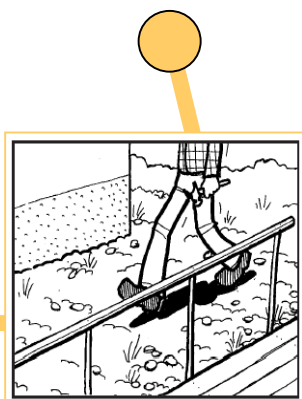
Veicinošie faktori

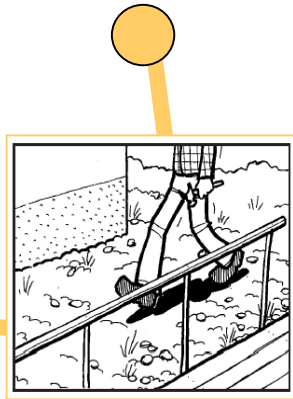
Veicinošie faktori

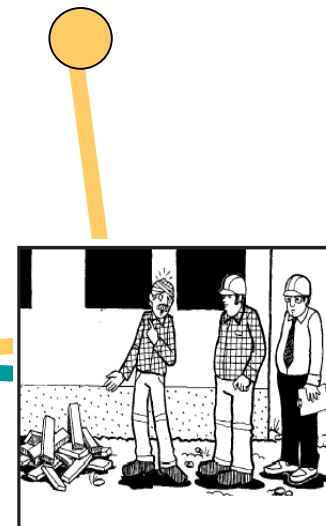
Parastā
notikumu gaita

Cilvēka rīcība

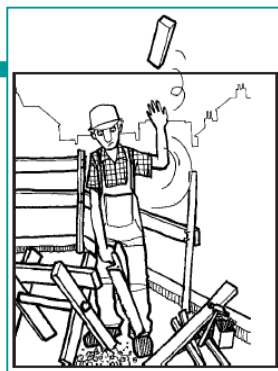

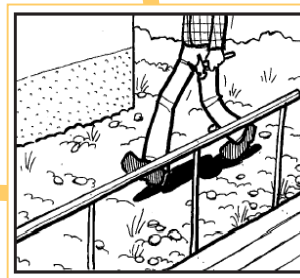
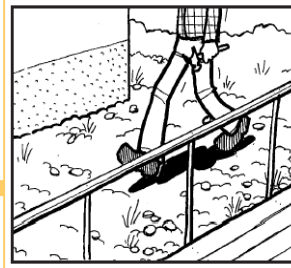
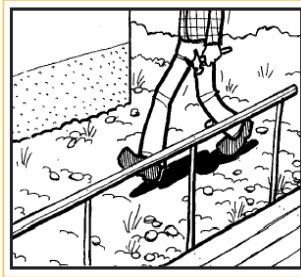
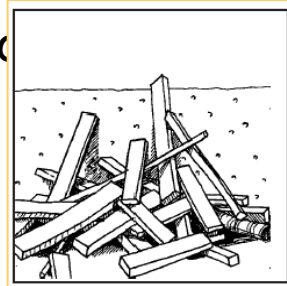
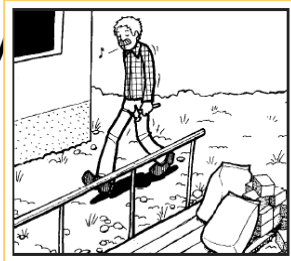
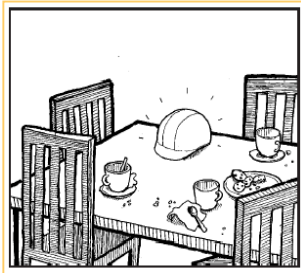
Nelaiemes
gadījums

Atjaunošanās

Vides apstākļi

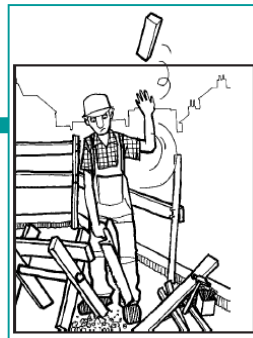
Parastā
notikumu gaita

Cilvēka rīcība

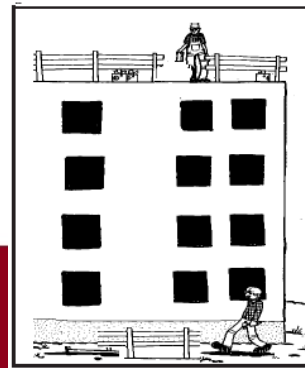
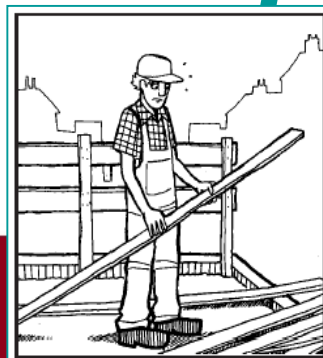

Nelaimes
gadījums

Vides apstākļi

Atjaunošanās

GNNG šajā situācijā?

- Vairāki GNNG, kuri noveda pie NG
 - » Ķiveres nelietošana
 - » Nepareiza izmēra dēļi
 - » Bīstami darba paņēmieni (dēļu mešana)
 - » Neuzmanība un brīdinājuma «zīmju nepamanīšana»
 - » Gājēju ceļu aizsprostošana
 - » Pārvietošanās pa neatļautu vietu u.c.
- **Jebkuru no šiem GNNG pamanot un attiecīgi rīkojoties – nebūtu «īsts» nelaimes gadījums**

Praksē svarīgākais?

- Pamanīt iespējami daudz GNNG un
- **RĪKOTIES!!!**
- Praksē ļoti dažādi risinājumi par to, kā tiek veicināta GNNG pamanīšana un rīcība
- Par reāliem darbiem - pamata doma līdzīga:
 - Inženiertehniski uzlabojumi
 - Apmācības visos līmeņos
 - Stingra ieviešana un sekošana prasībām

Situācija un piemēri Latvijā

- Ir daudz labu piemēru, no kuriem vērts mācīties!
- Kopumā – pamata pieeja GNNG izmeklēšanā vairumā gadījumu līdzīga, nav arī nepieciešamības izdomāt kaut ko ļoti sarežģītu!
- Visbiežāk – jā māca pamanīt un to, kāpēc tas ir nepieciešams!
- **Jāmaina attieksme!**